

עמידר - ליקויים או - ?

בגתה בזמן הראשון סכום של 30 ל"י מיחידה. אך לאחר שהסוכנות יעצה לה להמנע מכך, לדרוש במקום זאת 250 פרוטות בחודש, לא החזירה החברה את הסכום של 152

מאיר הרטמן איש "עמידר" בכל מפעל גדול הזנחות

אלף ל"י שנאסף בקופתה. הדולארים שעמדו לרשות עמידר זרמו אמנם למימון צרכיה; אך אלפים אחרים הוצאו ללא רשיון האוצר, כוונתו על מכוניות פרטיות, נסיעות לחוץ

כאשר הודיע, לפני כשנה וחצי, ח"כ ישעיהו פרדר על התפטרותו מהנהלת חברת השיכון עמידר, שאלו את עצמם חברי ועדת הכספים של הכנסת אם הסיבה הרשמית השיגרתית של "טרור בעניינים פרטיים" אינה מאפילה על סיבה אחרת. סברה אחת אמרה כי האיש, הידוע כלוחם לטוהר המנגנון, מצא עצמו בתפקיד לא מתאים ביותר, שותף שלא במישרין למעשי הזנחות וליקויים.

עמידר נוסדה בפברואר 1949 על ידי הממשלה, הקרן הקיימת, הסוכנות, מנהלי חברות שיכון אחרות. המטרה היתה פשוטה: שלטון ממלכתי מוחלט על בנית שיכונים שיימסרו לאלפי העולים. יפתרו חלק גדול מבעיית הדיוור של העליה ההמונית. המניות, שחולקו בהתאם להשקעות השותפים, נתנו, לפי התקנון, לעשרים ושנים איש זכות לשבת בהנהלת החברה. ביניהם: שר האוצר, גובר הסוכנות, שמונו באורח אוטומטי.

שבועת מלינוי הלירות שהוקצו לחברה (מכספי תקציב הפיתוח) ניתנו בתנאי אחד: עמידר תספק את דרישות הממשלה לשיכונים של רוב העולים החדשים. ההתחלה היתה טובה. אלפי יחידות דיוור שהבהיקו בצבען הלבן, צצו כמעט בכל פנה בארץ, סלקו במדה רבה את סיוט האוהלים והבדור גים. למרות התנאים הקשים, ביחוד: מחסור בכסף ובפועלים מאומנים, עמדו על תלם, בסוף שנת 1952, 19 אלף יחידות דיוור, סיומו של מרוץ-בנייה נגד הזמן. אולם עמידר לא היתה בודדה במערכה, לא היתה יחידה בשינויי הגוף. חברות שיכון אחרות צצו באופק, במשרד העבודה בקריה החל לפעול אגף לשיכון עולים.

ההמשך היה בלתי נמנע: החברה שעמדה להיות החברה הלאומית בהא הידיעה, הפכה לפרטית. קומץ קטן של מגזר לים נשאר נושא בעול. חסרונם של רוב מנהלי החברה האחרים מן הישיבות עשו אותן בלתי חזקות, הגיעו לעומס לרבות ביחוד של מאיר הרטמן, איש הציונים הכלליים שנטש את מפלגתו לפני שנים מספר, הפך להיות בלתי מסלגתי. המחסור במנהלים היה לבקעה חמורה, גרם לצמצום הביקורת, לליקויים והזנחות.

לאן נעלמו הדולרים?

לחברה בת המחזור הכספי של מלינוי ל"י לא היתה פנקסות מדויקת, דבר שיכול היה להבטא בטעויות של כמה אלפים. היתה כפילות ברשום הגביה של שכר הדירה שעמד, בראשית 1951, על סך כולל של 550 אלף ל"י. החברה שרצתה למנוע מראש פיגורים בתשלום והפסדים ברכוש,

לארץ. את הבנינים הקימו קבלני טולל בונה וקבלנים פרטיים. אלה היו חייבים לבוא אל מחסני הממשלה, לקבל את החמרים הדרושים רק לאחר הצגת אישור רשמי מספקים מוסמכים. הדבר לא נעשה במקרים אחדים, החמרים נלקחו ללא בדיקה ואישור מהימנים. התוצאה לא איחרה לבוא: הבניה בוצעה בצורה גרועה, סתותה בהרבה מן הדרגה המקובלת. כשהודו הרו, לפני זמן מה, הקבלנים מיהרו לשפר את סביב המבנים, אך לא יכלו להוכיח מה עשו בחמרי הבנין אותם קבלו קודם לכן ובהם לא השתמשו כלל. ברור כי היה מאוחר להוכיח מה כמות הברזל שהוכנסה, סביב החומר שהוכנס למבנים.

ללא גב מפלגתי

לכל הפרשה משיב הרטמן: "האשמות אלה הן מגוחכות. לו ידע הצבור להעריך נכונה את המפעל העצום שבוצע בתנאים בלתי מתאימים למסגרת שהוקצתה לנו, היה ודאי טופח על שכמו, מעודדנו. אך הלך הרוחות השורר בארץ, ההתנפלות על כל טרף סנטימנטלי, מחשבת את האוירה, ממריץ את החוגים הממונינים לסיים חשבונות פוליטיים. עמידר אינה חברה בעלת גב מפלגתי, היא החלה את פעולותיה במטרה מסוימת, לאומית, איחודה בקרבה את כל הגורמים: הממשלה, הסוכנות, הקרן הקיימת, מנהלי חברות אחרות, האחרונים, שחששו לסתימת מקור הדולארים והחמרים, מיהרו להכנס לשותפות. רק חלק קטן מהכסף שהוקצב לנו ניתן לנו מיד; בסכום הפעוט של 100 אלף ל"י החילונו בבניה. כיום עברנו אף על המכסה שאיש לא שיער בזמנו כי תתממש: 20 אלף יחידות.

בינתיים קרה דבר מור: הממשלה עצמה פתחה במשרד העבודה אגף מיוחד לשיכון עולים, גרמה בכך, בעקיפין להתפטרות ישעיהו פרדר, מנהל רססו, זליג לוביאניקר, מנהל שיכון, שהלכו לעסוק באותו מקצוע בחברות משלהם. גם אני עמדתי ללכת, כיוון שידעתי שלא צביון לאומי, תהפוך החברה לעסק רגיל מותקף מכל עבר. אך לאחר הפצרות ישבתי שוב ליד השולחן הרחב והרקי, הזעקתי את כל הגורמים ביניהם אליעזר קפלן-המנות, להסדיר את ענייני עמידר, להעלותה שוב על דרך המלך. אין ספק כי היו ליקויים והזנחות. אך האם שאל משהו את עצמו כמה מקרי הזנחה היו, מספרם אפסי לעומת 20 אלף הבנינים שהקימונו, ואינני מתאר לעצמי כי אפשר לבצע מפעל גדול כזה ללא ליקויים קלים.

הרטמן יעמוד השבוע בפני ועדת הכספים של הכנסת. מגמתו: להיות מאשים, לא נאשם.

יוצא בערב, נפסקה העבודה ברחוב השחר 7, תל-אביב, ובמוצאי שבת החלה העבודה בבנין החדש. גיליון יום ראשון הופיע כרגיל. השגריר הכספי הגודל של השומר הצעיר, מנחם באדר, מי שהיה יושב ראש ועדת הבלכלה בכנסת הראשונה, סיפר כי הקמת הבנין אשר עלתה 170 אלף ל"י נעשתה ללא כל עושר כמעט צדד איזה מוסד שהוא.

בנין מודרני למערכת עתון היא משאלתו של כל עורך וכתב. הקנקן יפה - הקורא יחליט על מה שיש בו.

נעשועים

הסיום סולק

כאשר החליטו, אחרי היסוסים רבים, בתי הקולנוע בישראל, לסגור את דלתות אולמור תיהם (הנוסד הזה 1907), היו רבים שלא האמינו כי האיום יצא אירעם אל הפועל. ביניהם: בעלי בתי-הקולנוע עצמם.

מסתבר כי לבדיחה על בעל עסקים שהת' אונן שהוא מפסיד בלי הרף ואשר השיב לעצת ידיד שאמר לו לסגור את העסק: "וממה אתמרנס ז", ישנו רבים במציאות, סגירת האולמות היתה עולה לבעלי בתי הקולנוע בהפסד גדול מאשר השארתם פתוחים.

על כן, לאחר שנתקבלה החלטת ההשבתה על דעת מרבית בעלי האולמות (ביניהם אלה השייכים להסתדרות), החלה חרטה עמוקה מכרסמת בלבבות רבים מהם. עד הרגע האחרון חששו מוצא לצאת מכל הענין בכבוד, היה ברור כי אפילו עילה פטושה ביותר, למשל: כניסת הציונים הכלליים לממשלה, תספיק כדי להצדיק נסיגה.

להפתעת הכל, כולל בעלי בתי הקולנוע עצמם, לא רק שהאיום לא יצא אל הפועל, המשיכתם אף זכו בנצחון. הסיבה: ראשי העיריות, שמטי השעשועים עוורים למלא את קופותיהם הריקות, הפעילו את מלוא השפעתם וקסמם על משרד האוצר הישראלי שנוכח, הסכים שהקהל הרחב ישלם יותר בעד התענוג. המפוקפק לעתים כה קרובות, של ראיתי סרט. תוספת זו במחיר תתגלגל כולה לכיסו של בעל הקולנוע, תהיה רוח נקי. סיוט המשבר סולק, לפחות עד לתוספת היוקר הבאה.

* בן דוד ד"ר יוחנן באדר, ח"כ חרות.

מסויימות: לעורכים צריכה להיות גישה קלה ומהירה לדפוס, מכשירי העבודה: סל' פרינטינג, טלפונים ומקלטי רדיו חייבים לפי עול, אולם יחד עם זאת יש לבדוד אותם מאוני העורכים כדי לא להפריע למהלך העבודה. דרישות מיוחדות אלה מצאו פתרון ובוים ששי היום האחד בו אין העתון

וחדש בן שלוש קומות אשר הוקם ליד שכר נת מונטיפיורי, תל-אביב. הבנין הותאם במיוחד לעבודת העתון על ידי האדריכל יהושע שטינבוך אשר הקים כבר את בנין העתונות השלישי במדינה. לבנין מערכת דרישות פרט לבית על המשמר, גם בניני דבר, הבקר.

הצלם כנביא

תמונה זו צולמה ע"י הצים הנם קאופמן, לפני שנה ורבע, בעת הבחירות לכנסת השניה, כששני שלישי הענק של מפא"י והציונים הכלליים על חזית בנין מוגרבי בתל-אביב עוירו התרגשות כה רבה, ושתי המפלגות הגדולות כינו זו את זו כתוארייחבה כמו: ספסרים, אנשי שוק-שחור, בודשביקים, מונופוליסטים ארומים והורסי המדינה.

שאל האיש התמים, שהאמין כנראה כי יעילות ואהבת משרה הן אבני בוחן במישור חק הפוליטי: "למה הוא (בי. גיי) רוצה לזרוק אותי?"

בנאומו נפרד ממנו בן-גוריון במלים יפות, ציין אותו כדוגמה לכל חבריו אולם המלים לא יכלו להעלים את המציאות: נורוק הית-פוסט מפני שהפך סמל למרד נגד בי. גיי ב"שעת הויכוח על הנשיאות.

מיעוטים

עוד גשר נשרף

כשקיבלו חברי הכנסת הראשונה את פני קסיהציונים, נכחו לדעת כי התעורה מודפסת בשפה העברית והערבית. רובם עברו על כך בשקט, אולם היו גם שהתרגזו. האיש שהת' רגז בגלוי יותר מבולם היה דוד בן-גוריון. המזכירות, שהדפיס את הכרטיסים, לא שאלה אמנם איש, אך צדקה בכל זאת: השפה הערבית היתה שפה רשמית במדינה. לפי דבר חמז (הבריס) במועצתו היו לסלשיתנה 3 שפות רשמיות, אנגלית, ערבית ועברית. פקודת סדרי השלטון והמשפט ביטלה את רש' מלות השפה האנגלית, אך לא פגעה בערבית. השבוע, בין קוי היסוד של ממשלתו החדשה, הודיע דוד בן-גוריון שהחליט לשנות מצב זה, לבטל את השפה הערבית בשפה רשמית שניה. הודיע הוא (ביוזמתו שלו): "הלשון הערבית היא שפת המדינה, עם זכות למעוט הערבי להשתמש בלשונה."

בצדה של הודעה זו הופיעה הכרזה על חתירת הממשלה לשלום-קבע ולשיתוף פעולה עם הארצות השכנות, וכן על מתן שיוון גמור למעוט הערבי במדינה. היו אלו הכרזות יפות מאד. אך בינתיים נשרף, בשקט, עוד גשר אחד בין ישראל והעולם הערבי.

עיתונות

עתון לבית חדש

משרד העובר מבית אל בית, בעייתו קלה ביותר; מפסיקים את העבודה לכמה ימים וכל העובדים מתפנים להעברה. אך בעתון יומי אין הבעיה כה פשוטה - גם תוך כדי השינוי חייב העתון להמציא בשעה הרגילה בבית הקורא.

על המשמר בן ה' 11 עבר מבנין גושן אשר נראה כאילו הוא מט לנפול לבנין מסואר